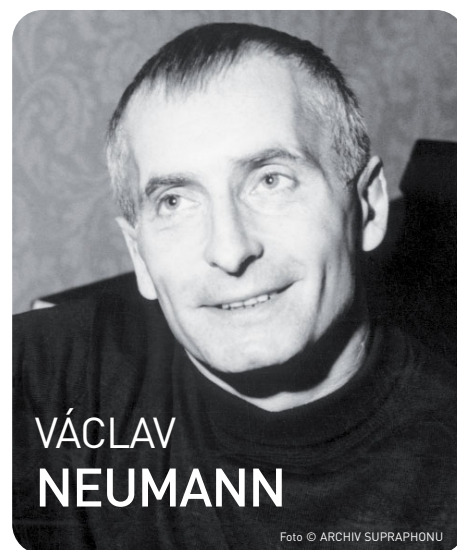
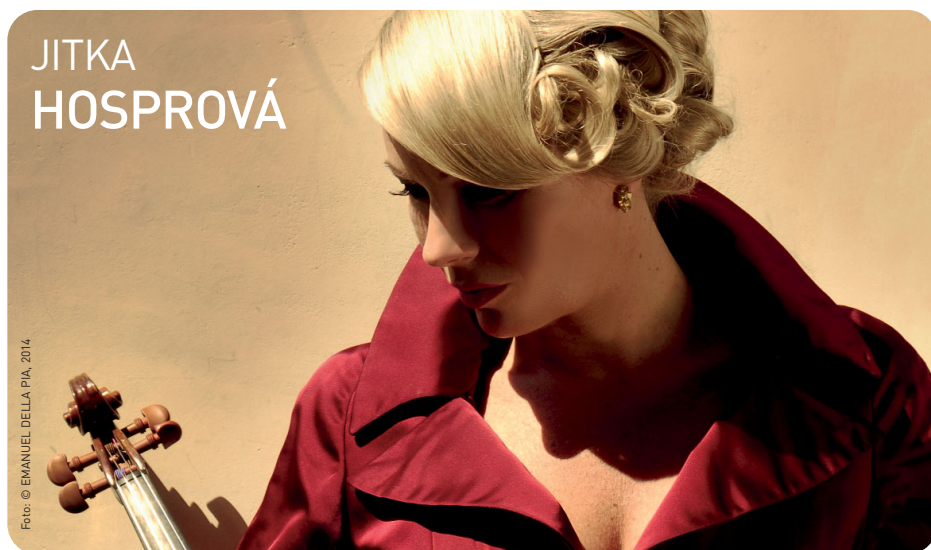

VIVACE

*Revue o klasické hudbě v nahrávkách
vydavatelství Supraphon*

LÉTO 2014

O ČESKÝCH HUDEBNÍCÍCH, KTEŘÍ DOBYLI SVĚT, ALE PŘIŠLI O DOMOV

Vážení a milí čtenáři a posluchači,

rád bych tento úvodník věnoval tématu, které se mi poslední dobou stále vrací a které považuji za důležité nejen z historického hlediska; téma české hudební emigrace a v širším smyslu téma provázanosti kultury s politikou. 29. června si připomeneme 100. výročí narození světového dirigenta **Rafaela Kubelíka** (1914–1996), který nepřestal být hrdý na svou českou národnost. Rádi bychom mu vzdali hold vydáním reprezentativního souboru jeho nahrávek, ale pohled do supraphonského i rozhlasového archivu je dosti smutný. Najdete tady několik historicky zajímavých snímků z doby před emigrací v roce 1948, a potom legendární nahrávku *Mé vlasti* z Pražského jara 1990. Celá bohatá diskografie Kubelíkova vrcholného období leží v archívech velkých zahraničních vydavatelů, kteří tak místo nás mohou našeho dirigenta oslavit s odpovídající pompou. Obdobná situace platí pro nahrávky klavíristy světového renomé, **Rudolfa Firkušného** (1912–1994), od jehož úmrtí v červenci uplynou dvě desetiletí. Opět držíme v ruce jen několik ojedinělých historických nahrávek. Ale jeden skvost přece: na 2 CD **Great Czech Conductors / Rafael Kubelík** je historický snímek Dvořákova Klavírního koncertu, na němž se setkali Kubelík s Firkušným – kolegové, které od sebe dělily pouhé dva roky.

Do třetice – skladatel **Jan Novák** (1921–1984). V osudném Únoru 1948, který oba výše zmíněné umělce přiměl k odchodu do emigrace, se Novák vrací z New Yorku ze studií u Bohuslava Martinů. Zdejší režim vydržel snášet 20 let. Když ho okupace vojsk Varšavské smlouvy v srpnu 1968 zastihla v Itálii, rozhodl se dát přednost svobodě před domovem. Do Čech se, stejně jako jeho učitel, už nikdy nevrátil. Janu Novákovi, od jehož úmrtí letos uplyne 30 let, zůstáváme hodně dlužni. Díky **Lukáši Vasilkovi** a jeho komornímu sboru **Martinů Voices** se podařilo aspoň kousek toho dluhu splatit; soubor pro Český rozhlas natočil a Supraphon na CD **Testamentum** vydal unikátní výběr z Novákova sborového díla. Některé skladby zde mají svou premiéru a na nahrávce se podílela i skladatelova dcera, flétnistka Clara Nováková.

Jiného umělce nám zase politické události přivedly zpět do vlasti. Slibně se rozvíjející mezinárodní kariéra dirigenta **Václava Neumanna** (1920–1995) vedla v roce 1964 k jeho jmenování uměleckým ředitelem lipského Gewandhausorchestru. Tuto prestižní funkci však po srpnu 1968 složil na protest proti „přátelské vojenské pomoci“; vrátil se do Prahy a Česká filharmonie si jej vybrala na pozici šéfdirigenta (ze které pro změnu Karel Ančerl odešel do emigrace). Supraphon pro Vás připravil 6 CD box s unikátními, svěžími a inspi-

Matouš Vlčinský, šéfproducent vážné hudby Supraphonu

rativními nahrávkami, jež Neumann pořídil od roku 1953 (!) do svého nástupu na pozici šéfa ČF.

Příběhy zmíněných umělců nám mají být mementem; připomínkou, že některé z nejvýraznějších uměleckých osobností musely v nedávné historii naší země volit mezi prostorem pro svobodnou tvorbu a smýšlení na straně jedné a setrváním ve své vlasti na straně druhé. Jakkoli dnes žijeme v relativní svobodě, je na místě zamyslet se i nad dnešním stavem, nad významnou měrou, jakou jsou naše kultura a existence zásadních kulturních institucí nakrátko svázané s politickým životem země a jeho častými poryvy. K prostředí dostatečně silnému a stabilnímu pro rozvoj kultury máme zatím daleko, a tak emigrace nejlepších umělců pokračuje, byť už ne kvůli politickému či náboženskému přesvědčení.

Na závěr se s vámi chci podělit o několik aktualit. Významné zahraniční hudební časopisy s velkým respektem i v superlativech reflektují supraphonské tituly z posledních měsíců, především barokní nahrávky (Zelenka, *Tůma / Collegium 1704*, *Il violino boemo / Lenka Torgersen*), „Houslové legendy“ Pavla Šporcla, CD Smetanova tria (Ravel, Šostakovič) i Dvořákova tria (Smetana, Dvořák).

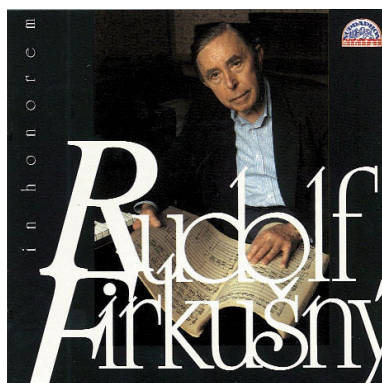
Supraphon se v květnu ve Vídni účastnil hudebního veletrhu **Classical: NEXT**. Podle mnohých reakcí ze strany světových distributorů a médií je zřejmé, že si česká hudba a čeští hudebníci na nahrávkách Supraphonu drží vysoký kredit, že je naše nevelká země vnímána v oblasti klasické hudby jako významná velmoc. To je dobrá zpráva a závazek současně.

Přeji vám hezké léto a ať už ho trávíte kdekoli, ať vám ho hudba učiní ještě krásnějším.

Matouš Vlčinský

11 1208-2

11 1224-2

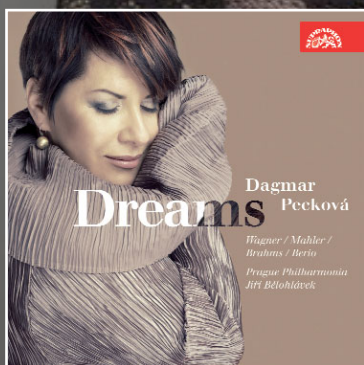
SU 4080-2

DAGMAR PECKOVÁ MUSÍTE BÝT SPONTÁNNÍ

Dagmar Pecková přišla s krásným dárkem pro všechny, kteří ji mají rádi. Vydala dvojalbum nazvané *Sny (Dreams)* obsahující starší nahrávky děl Richarda Wagnera, Gustava Mahlera, Johannes Brahmsa a Luciana Beria. Vybírala je pečlivě a s láskou. Vznikla tak deska, u které se skutečně může krásně snít. To ale platí o všech albech, která Dagmar Pecková nazpívala.

Supraphonline

VIDEO

SU 4171-2

„Spontánnost je velice důležitá věc, ať už při natáčení nebo v koncertním sále. Vyjadřuje totiž něco, co se momentálně děje ve vás a nezní tak dojmem našprtání a připravenosti.“

► **První album jste vydala před dvaceti lety; taky se vám zdá, že to ohromně rychle utíká?**

Ani ne. Víte, pořád mám pocit, že to nějak jde, ale najednou hups, a je to dvacet let! Zní to jako fráze, ale nejlíp to vidíte na dětech. Jsou pořád malé, a najednou jsou velké. Já ale ještě nemám v plánu ani končit, ani se loučit, před sebou mám velké plány. Takže se nejenom ohlžím, ale i koukám dopředu. To především.

Nekončíte, ale vydala jste se na turné s názvem Začínáme končit. Ten název je asi tak trochu provokace...

To určitě. Je to reakce na ty kolegy, kteří zaručeně posledním koncertem skončí a za dva roky jsou tu zpátky. Tohle se děje jak v populární hudbě, tak v klasice. Pamatuji si třeba na paní Christu Ludwig, která poslední koncert jezdila po Evropě pět nebo šest let. A vždycky bylo plno.

Kdy plánujete začínat končit vy?

To může být klidně i za dvacet let. Dvacet let sem, dvacet let tam... Uvidíme, jak na tom budu. Dneska se stárne pomaleji. A hlavně: mně se vůbec nechce!

Dá se vaše nové album Sny označit jako „best of“?

Jak se to vezme. Zpívala jsem Mahlera, Dvořáka, Mozarta, Schönberga a spoustu dalších skladatelů. U tohoto výběru jsem se zaměřila na to, co mě jako interpretku nejvíc oslovuje. Vyloženě niterné, duševní, vnitřní záležitosti. Jak na mě působí – jak to napsal skladatel, jak to napsal básník, proč je to zhudebněno zrovna takhle a ne jinak. Měla jsem v plánu sestavit celek, který zachytí a vyjádří určitou snovost té hudby. Což tenhle výběr dokázal.

Přitom všechny tyhle nejniternější nahrávky jste pořídila s dirigentem Jiřím Bělohlávkem. Je to náhoda?

Je to zajímavé. Jiří Bělohlávek mě vlastně přivedl k Mahlerovi. Navíc naše spolupráce probíhala tehdy v takové linii, že jsme si

nemuseli nic vysvětlovat. Naše komunikace fungovala mimoslovně, citově. Je fakt, že jsme spolu natočili krásné věci.

Pochvalujete si mimo jiné i jejich spontánnost. Jste při zpívání stále taková nebo to tenkrát bylo jiné?

Spontánnost je velice důležitá věc, ať už při natáčení nebo v koncertním sále. Vyjadřuje totiž něco, co se momentálně děje ve vás a nezní tak dojmem našprtání a připravenosti. Samozřejmě přicházejí období, kdy v celém tom životním fofru najednou zjistíte, že se neustále kontrolujete – a to je zabíják spontaneity a umění jako takového. Je tedy hezké, když si to člověk uvědomí a snaží se věc vrátit zpátky. Myslím si, že tohle je nutné.

A ještě k vašim nejbližším vystoupením: v srpnu s několika kolegy připomenete na zámku Liteň osobnost pěvkyně Jarmily Novotné.

Na tenhle koncert byla vytvořena zajímavá sestava účinkujících, se všemi svými kolegy, se kterými tu vystoupíme, se znám. S Martinou Jankovou jsem před časem chtěla točit desku s Moravskými dvojzpěvy, ale bohužel z toho sešlo. Adama Plachetku znám z Národního divadla. A pak tam taky bude Štefan Margita.

Co vás napadne, když slyšíte jméno Jarmila Novotná?

Asi heslo Doma není nikdo prorokem. Je to jako vždycky: teprve když zaujmete venku, začnou si vás všimnout doma.

Máte pocit, že něco podobného potkalo i vás? Ostatně i Štefan Margita si stěžuje, že ho ke koncertování v Česku nebo na Slovensku zvou málo.

Možná trochu. Vezměte si už jenom to, co se o nás říkalo nebo říká: bůh ví, jak se jim to tam venku povedlo. To je špatně; nám se to prostě povedlo! V cizině je jedno přísloví: Nedej na řeči lidí, kteří stojí za tvými zády – oni nestojí před tebou. To platí.

Top

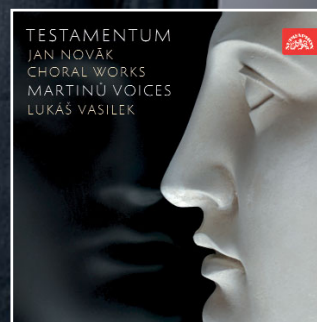

OČISTNÁ KÚRA S MARTINŮ VOICES

U příležitosti vydání debutového alba komorního sboru MARTINŮ VOICES odpověděl na několik otázek jeho sbormistr LUKÁŠ VASILEK

Supraphonline

VIDEO

SU 4159-2

Foto © 2014 LUKÁŠ PELECH

Komorní sbor Martinů Voices se z velké části zabývá hudbou 20. století. CD Testamentum je prvním samostatným albem toho souboru a zároveň supraphonským debutem. Co Vás vedlo k záměru natočit celou desku s hudbou Jana Nováka?

Chtěli jsme originální dramaturgii, která přinese něco nového, neotřelého a třeba i neočekávaného. Zároveň jsme chtěli první samostatnou desku věnovat české hudbě 20. století. V tomto světle tedy byla volba Jana Nováka vlastně docela přirozená: je to neprávem opomíjený, ale paradoxně i velmi respektovaný skladatel, jeho hudba, zvláště vokální, má jednoznačné světové parametry a většina jeho sborových skladeb navíc dobře sedí komornímu obsazení Martinů Voices. Moc si vážím toho, že Supraphon náš záměr pochopil, a že jej přijal za svůj. Jen málokteré vydavatelství se v dnešní době pustí do tak odvážného projektu.

Na desce jsou dvě skladby, které byly natočeny ve světové premiéře. Jaká díla to jsou a podle čeho jste je vybíral?

Když jsem sestavoval dramaturgii, měl jsem jasno v tom, že chci natočit Exercitia mythologica a Testamentum – znal jsem je ze starších nahrávek. Jenže většina Novákova sborového díla vůbec nahraná není a je prakticky neznámá. Abych tedy vůbec mohl dramaturgii desky vytvořit, musel jsem projít všechny Novákovy sborové skladby. Nakonec jsem se rozhodl pro dvě rozsáhlejší a navzájem kontrastní kompozice. Ta první, Invitatio pastorum, je malá vánoční kantáta s doprovodem flétny. Oproti všem ostatním skladbám je průzračnější a zdánlivě i jednodušší. Těší mě, že se efektního flétnového partu mohla ujmut skladatelova dcera Clara Nováková. Druhá skladba stojí na opačném pólu. Fugy podle Vergilia jsou totiž jednou z nejnáročnějších českých sborových kompozic vůbec. Dlouho jsem k ní sbí-

ral odvahu, ale nakonec jsem rád, že jsme se její obtížnosti nezalekli. Nahrávka Fug je, myslím, cenným dokumentem toho, kam až se Novák ve svém kompozičním umění dostal, a také toho, kam se dostali Martinů Voices.

Vaše jméno je hudební veřejnosti známé především ve spojení s Pražským filharmonickým sborem, ve kterém působíte od roku 2007 jako hlavní sbormistr. V roce 2010 jste založil komorní sbor Martinů Voices. Co bylo hlavním impulsem pro vznik tohoto vokálního ansámblu?

Už dlouho mě lákal komorní sborový repertoár – s PFS se k němu dostávám jen výjimečně. Je to doslova očistná kúra. Pracujete s úplně jiným zvukem, řešíte i nejmenší detaily, k interpretaci docházíte odlišnými cestami. Ta práce je zkrátka úplně jiná a vlastně velmi osvěžující. Před těmi čtyřmi lety jsem navíc měl okolo sebe několik výborných zpěváků, kteří také chtěli vyzkoušet vokální komorinu. A tak se to povedlo a ansámbl opravdu existuje a funguje. Martinů Voices dávají mé práci další rozměr, který potřebuju a který mě baví.

Jaké další projekty čekají Martinů Voices v letošním roce?

Rok 2014 je pro nás pátým rokem existence a to malé výročí se, myslím, docela vydařilo. Supraphon nám vydal první samostatnou desku a na konci května jsme poprvé vystoupili na Pražském jaru s náročným programem z děl Bohuslava Martinů a Jana Nováka. V prosinci nás čeká debut s Českou filharmonií – Jiří Bělohlávek nás přizval ke koncertnímu provedení komorní opery Bohuslava Martinů Cím lidé žijí. Vedle těchto projektů máme samozřejmě i další koncerty po celé České republice a na podzim poprvé vystoupíme také v Německu.

V KOMPLETU 6CD VYCHÁZÍ UNIKÁTNÍ NAHRÁVKY **VÁCLAVA NEUMANNA**

Supraphon vydává neznámé a citlivě remasterované nahrávky Václava Neumanna z 50. a 60. let.

Supraphonline

VIDEO

SU 4133-2

Foto © ARCHIV SUPRAPHONU

Václav Neumann (1920–1995), přední český dirigent, nezapomenutelný charismatický šéf České filharmonie, pořídil pro vydavatelství Supraphon doposud největší zvukový archiv, jaký kdy u nás umělec vytvořil bez ohledu na svou profesi. Obsahuje v první řadě komplety i jednotlivé nahrávky nejzávažnějších děl, mnohdy oceněné nejprestižnějšími světovými cenami, ale nalezneme v něm i drobné

skladby všeobecně populárního charakteru. Nový komplet nabízí na šesti CD velký výběr raných nahrávek, které Václav Neumann nahrál v období, než nastoupil do funkce šéfa České filharmonie. Až na menší výjimky jsou zde obsaženy všechny – mnohé se pyšní nemalou historickou hodnotou. Řada z nich se na kompaktním disku objevuje vůbec poprvé.

► Na rozdíl od mnoha slavných dirigentů měl Václav Neumann při svém nástupu na šéfovský post České filharmonie již za sebou velmi zajímavou a bohatou uměleckou minulost a byl v Československu i ve světě považován za osobnost s mezinárodním renomé.

Pro dráhu dirigenta se definitivně rozhodl v roce 1947, tehdy opustil Smetanovo kvarteto. Závažným okamžikem pro jeho budoucí dirigentskou dráhu se stal zázrak za náhle onemocnělého Rafaela Kubelíka v březnu roku 1948. Když v témže roce šéfdirigent Rafael Kubelík emigroval, převzal většinu jeho plánovaných koncertů v Praze a na mnoha místech republiky. Vedl zájezd České filharmonie do Německé demokratické republiky, v roce 1949 zahajoval Smetanovou Mou vlastní mezinárodní hudební festival Pražské jaro. K vedení renomovaného symfonického tělesa mu však přece jen chyběl dostatek zkušeností, a tak po roce své místo v čele České filharmonie opustil. Od roku 1951 stál tři roky v čele Plzeňského rozhlasového orchestru (dnešní Plzeňská filharmonie) a v roce 1954 se stal dirigentem Symfonického orchestru kraje Brněnského, který se o dva roky později spojil se Symfonickým orchestrem brněnského rozhlasu a vytvořil Státní filharmonii Brno. To však již Václav Neumann odešel do Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK a poprvé hostuje v berlínské Komické opeře. V roce 1957 se stává jejím šéfdirigentem.

Z počátků 50. let pochází jeho vůbec první nahrávka pro Supraphon – suita Petra Iljiče Čajkovského Roční doby (také Měsíce). Pořídil ji s Filmovým symfonickým orchestrem a už v té době se jednalo o raritu: instrumentace původního skladatelova originálu pro klavír byla svěřena Václavu Trojanovi. Václav Neumann o této nahrávce, dodnes velmi zajímavé a zvukově barvitě, s úsměvem hovořil jako o svém „hříchu mládí“.

Velký ohlas – dokonce světový – vzbudila kompletní studiová nahrávka Janáčkovy opery Příhody lišky Bystroušky, v níž s operním souborem Národního divadla spolupůčinkují i někteří aktéři vynikající inscenace tohoto díla v berlínské Komické opeře v režii Waltera Felseinsteina. V roce 1959 se stala vůbec první významnou deskou Supraphonu (Grand Prix du Disque de l'Académie Charles Cros, na CD vyšla pod číslem SU 3981-2).

Významným počinem se stalo vůbec první české nahrávání raných symfonií Antonína Dvořáka. Supraphon koncem 50. let usiloval o to, aby ve svém katalogu měl jejich komplet, byť s různými dirigenty a orchestry. První až Čtvrtá byly svěřeny Symfonickému orchestru hl. m. Prahy FOK. Bylo to na počátku stereofonního nahrávání, první a druhá symfonie jsou ještě natočeny mono. Václav Neumann natočil první, druhou a čtvrtou symfonii.

Svůj vřelý vztah k romantikům potvrdil Václav Neumann o několik let později rovněž vůbec první českou nahrávkou Nedokončené sym-

fonie Franze Schuberta. K ní připojil Symfonii č. 3. To však již byl dirigentem České filharmonie, kam z FOKu přešel v roce 1963. Šedesátá léta byla pro Václava Neumanna důležitou životní kapitolou a jeho nástup na šéfovský post jejím přirozeným vyústěním. Byly mu svěřovány různé závažné umělecké úkoly doma i v zahraničí. Na Pražském jaro v roce 1964 například povedl s rozhlasovými symfoniky ve svatovítské katedrále strhujícím způsobem Honeggerovu Janu z Arku na hranici (tu o deset let později zopakoval i v České filharmonii). V roce 1964 získal velmi významný post hudebního ředitele lipského Gewandhausu, jehož je lipská opera součástí. S jedním z nejlepších a nejstarších německých orchestrů pořídil pro tamější firmu Eterna řadu významných a dodnes připomínaných nahrávek (Mahlerovy symfonie, Má vlast).

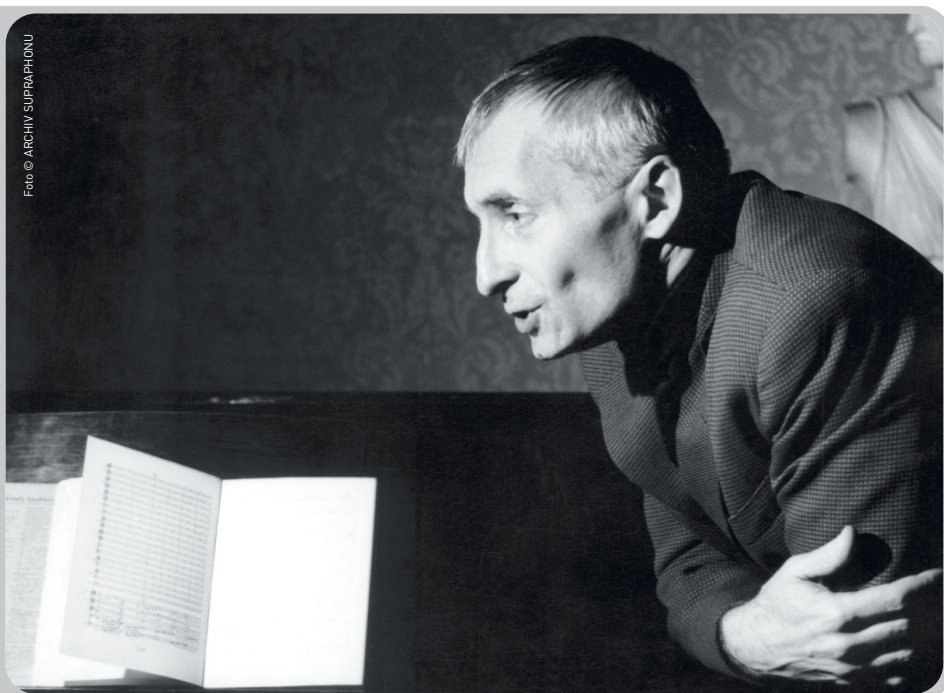
K významným nahrávacím počínům však došlo v pražském Rudolfinu. Aniž si to kdo uvědomil, právě šedesátá léta znamenala počátek Neumannova nahrávání děl Gustava Mahlera, na jehož konci stojí komplet všech symfonií, dokončený o dvacet let později.

Doménou Václava Neumanna byla především hudba romantismu, ale patřil rovněž k dirigentům, kteří propagovali novodobou českou, ale i světovou hudební tvorbu. Pořídil jednu z nejzajímavějších nahrávek z oblasti tzv. Musica nova – skladbu Pavla Bořkovce Silentium turbatum (Rušené ticho), orchestrální větu s altovým sólem a za spoluúčinkování elektrické kytary na meditační texty skladatelovy dcery Hany Proškové, komponované na objednávku festivalu Pražské jaro v letech 1964–65. Avšak pravděpodobně největší událostí se stalo první provedení Vokální symfonie Vladimíra Sommera, dokončené už v roce 1959. Z důvodu obsahu zhudebněných textů (2. věta Sen například líčí drastický Dostojevského příběh o násilí ruského mužíka) a následující kritiky z oficiálních míst, ale i pověstné autokritičnosti skladatele byla několikrát odkládána a první provedení v roce 1963 Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK bylo očekáváno s velkou pozorností a napětím. Nahrávka byla krátce nato usku- tečněna s Českou filharmonií a dalšími účinkujícími premiéry. A velmi zajímavý pohled je na nahrávky světové moderny – té je věnován 4. disk kompletu.

Dvořákovo Nokturno pro smyčcové nástroje umístěné v závěru kompletu není doplňkem, nýbrž důležitým symbolem! Ještě s některými dalšími Dvořákovými skladbami pořídil tuto nahrávku Václav Neumann začátkem září roku 1968, pouhých několik týdnů po vstupu vojsk Varšavské smlouvy do naší země. Na protest proti této agresi opustil významný post uměleckého ředitele lipského Gewandhausu. V prosinci téhož roku stanul v čele České filharmonie – jako její umělecký šéf. Jeho vrcholná umělecká éra začala!

Bohuslav Vítěk

Václav Neumann neznámý – pozoruhodné nahrávky z 50. a 60. let poprvé na CD

JITKA HOSPROVÁ

HINDEMITH JE MŮJ SPOJENEC

Jitka Hosprová je historicky první českou sólovou violistkou. Svoji dráhu začínala s mistrovským nástrojem od Gaspara Strnada z roku 1792. Nyní hraje na violu od českého mistra Petra Zdražila. Koncertuje po celém světě, hraje se špičkovými mezinárodními orchestry a od roku 2001 vydala deset úspěšných alb.

To jedenácté CD jí vyjde 25. 7. 2014 u Supraphonu.

Jitka Hosprová se na něm rozhodla věnovat skladateli, který zásadně přispěl k emancipaci jejího nástroje v minulém století – Paulu Hindemithovi.

Hindemith Jitky Hosprové je technicky bravurní i emocionálně bohatý, hluboký i barevný, jako ostatně nástroj sám.

Jitko, co pro vás osobně znamená hudba Paula Hindemitha?

Pro mě je Paul Hindemith velký spojenec v prosazování violy jako sólového nástroje. Sám byl skvělý violista a jeho skladby vystihují kvalitu a přednosti nástroje. Těší mě, že právě Hindemith věnoval svoji slavnou sólovou sonátu op. 25 českému violistovi Ladislavu Černému a inspiroval tím řadu českých skladatelů ke komponování sólových skladeb pro violu – například Pavla Bořkovce, Ladislava Vycpálka či Jana Klusáka.

Překvapilo vás něco při nahrávání nového CD?

Překvapilo mě, kolik je za tím kvantem not pro sólovou violu skvělé hudby.

Můžete prozradit, kde vás mají posluchači možnost v nejbližší době slyšet a zda budete zařazovat do programů svých koncertů i skladby z nového alba?

Určitě, Hindemith je aktuálně na mém repertoáru. V České republice zahrají v létě v rámci vlastního festivalu Procházky uměním. Také chystáme s klavíristkou Jitkou Čechovou, jež mne v mé nové nahrávce doprovází spolu s Pražským komorním orchestrem, na 21. září recitál do Rakovníka. Tento koncert bude přenášet Český rozhlas.

Na září mám rovněž naplánované koncertní turné po Moravě.

SU 4147-2

Supraphonline

VIDEO

PAVEL ŠPORCL PŘIPRAVUJE NOVÉ ALBUM

Pavel Šporcl, cikánská cimbálová kapela Gipsy Way Ensemble a jejich host, akordeonista Vojtěch Szabó na konci června natočili ve studiu Domovina záznam speciálního koncertu pro nové album Gipsy Fire. Atmosféru pro živou nahrávku přišla podpořit řada známých osobností a přátel houslového virtuóza: režisér Jan Hřebejk, tvůrce modrých houslí, mistr houslař Jan Baptista Špidlen a nechyběl ani hudební skladatel Aleš Březina. Na programu bylo i jím zkomponované houslové sólo k Hřebejkovu filmu Musíme si pomáhat. I tato filmová melodie bude zařazena na album Gipsy Fire, které vydá Supraphon již v září.

GIPSY FIRE

GIPSY FIRE

Supraphonline

VIDEO

Foto © ARCHIV PRAŽSKÉHO JARA

IDA HAENDEL V PRAZE

Ida Haendelová byla zázračným dítětem, které se do vzpomínek posluchačů zapsalo jako „malé cosi, které hrálo naprosto neobyčejně“. V pěti (!) letech získala Zlatou medaili Varšavské konzervatoře a Hubermanovu cenu za provedení Beethovenova Houslového koncertu, v sedmi letech se stala laureátkou Wieniawského houslové soutěže a v devíti debutovala s Brahmovým Koncertem na londýnských PROMS (kde posléze vystoupila ještě 67x). Podobně magneticky ale působí, když v Londýně po téměř osmi desetiletích nevšední umělecké dráhy – v červenci 2013 – vede mistrovské kurzy pro mladé houslisty. Při příležitosti svých 85. narozenin. O svém věku mimochodem říká, že by si ho vůbec nevšíkala, kdyby ji na něj neustále neupozorňovalo okolí.

Pražské návštěvy tvoří v životě Idy Haendelové vlastně jenom několik krátkých zastavení, většinou spojených s Českou filharmonií a hudebním festivalem Pražské jaro. Při nich vznikaly snímky, které přináší nový komplet Supraphonu na pěti CD „PRAGUE RECORDINGS“ (pražské nahrávky Idy Haendelové do roku 1965 obsahuje kompletně), přičemž většina LIVE nahrávek Českého rozhlasu nebyla nikdy předtím vydána.

Asi nejkomplexněji vystihl rysy uměleckého projevu Idy Haendelové Jaroslav Šeda v roce 1957: „Haendelová je z rodu těch velkých houslistů, kteří staví svůj projev především na specifičnosti nástroje, obracející hlavní pozornost k tónu, jeho přirozené houslovosti v útlém tvaru a světlé barvě na jedné straně a široké dynamické a agogické škále na straně druhé. Je skutečně ohromující, co tu dokáže vládná i pevná pravá ruka Haendelové a její nádherný Stradivari: tón plyne a teče, šeptá a zpívá, hladí i vášnivě objímá. Nebojí se citového vzlyku, v některých momentech uvolní hranice vibrata v takovém smyslovém rozechvění, že riskuje i porušení obecné představy slohovosti. Z této pozice výtvarnosti, plastičnosti a výrazové mnohostrannosti tónu roste pak celá koncepce její hry. Nezajímá ji detail, vidí a slyší celek díla, a to nejen plochu a tvar jeho formy, ale i celkovou psychickou atmosféru, náladu, základní myšlenkový záměr. Pod drobnohledem by tu a tam neobstál detail v přesnosti intonace, precizitě vyhrání všeho nebo v estetické zákonitosti smykové techni-

ky, ale to všechno kupodivu nevnímáš tak citlivě, když tě zaujme celkovou imaginací svého projevu, jeho vášnivostí a smyslovostí, poezií, energií a leskem.“

To je hudební svět Idy Haendelové v kostce. Když o sobě potom umělkyně, která vždy poutala pozornost svou hrou, ale i svými výroky, prohlašuje: „Já jsem housle...“ (ve stejnojmenném dokumentu z roku 2004), není to projev neskromnosti nebo sebechvály, ale mnohem víc vyjádření mimořádné oddanosti hudbě a bytostného srůst s houslemi, na které chce hrát „dokud udržím smyčec“.

Petr Kadlec

„Já jsem housle...“

SU 4162-2

Supraphonline

REDAKCE: Vladan Drvota, Tomáš Pilát, Matouš Vlčínský / grafická úprava: Luděk Turek

KONTAKT: SUPRAPHON a.s., Palackého 740/1, 112 99 Praha 1, tel. (+420) 221 966 604, fax (+420) 221 966 630, e-mail: vladan.dravota@supraphon.cz
www.supraphon.cz • www.supraphon.com • https://www.facebook.com/SupraphonClassics • http://www.youtube.com/supraphon